

تبیین پژوهش های علوم سیاسی جهان درباره ایران: تحلیل علم سنجی و مصورسازی علم

سعید صادقی^{*۱}

چکیده

امروزه شیوه ها و ابزارهای متعددی برای سنجش تولیدات علمی در مورد کشورها وجود دارد. این مقاله با استفاده از روش علم سنجی به دنبال بررسی آثار چاپ شده در مجلات معتبر جهانی طی سالهای ۱۹۷۵ الی ۲۰۲۰ میلادی در خصوص تحولات گوناگون ایران می باشد. مقطع زمانی مذکور یکی از مهم ترین دوران تحولات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشورهای منطقه بخصوص ایران است. یافته های پژوهش نشان می دهد که تحولات ایران بعد از انقلاب اسلامی، برای برخی از کشورها از اهمیت زیادی برخوردار بوده است. تحولاتی که منجر به برجسته تر شدن مسائل پیرامون ایران در آثار و پژوهشهای محققان در سطح بین المللی شده است. خوشه بندی موضوعات در سه سطح مرتبط با ایران در لایه اول به مسائلی همچون سیاست خارجی، روابط کشورمان با قدرتهای بزرگ روسیه، چین و مباحثی همچون مسائل هسته ای، انقلاب و اسلام مربوط می شود. در سطح دوم یعنی خاورمیانه مباحثی همچون رابطه با عربستان سعودی، بهار عربی و مسائل خلیج فارس برجسته شده است. در لایه سوم با خوشه محوری ایالات متحده آمریکا به کشورهای همچون اسرائیل، عراق، ترکیه سوریه و موضوع تروریسم تأکید شده است. در این بین بیشتر محققان در کشورهای غربی بخصوص ایالات متحده آمریکا هستند که علاوه بر وجود زیرساختهای لازم از جمله مراکز مطالعاتی و تحقیقاتی متعدد و پژوهشگران قابل توجه، استراتژی و منافع ملی تعریف شده در منطقه دارند. در نمایش واژگان و اصطلاحات بکار رفته ایران، خاورمیانه و ایالات متحده آمریکا بیشترین تراکم را نشان می دهد...

واژگان کلیدی: علم سنجی، ایران، سیاست خارجی، خاورمیانه و ایالات متحده آمریکا

10.22034/ir.2022.172405

۳۰۱

پژوهش های بین المللی
روابط بین الملل

فصلنامه

پژوهش های

روابط بین الملل،

دوره دوازدهم،

شماره چهارم،

شماره پیاپی چهل و

هفت، زمستان ۱۴۰۱

۱. استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

* sadeghi_598@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۷/۴

فصلنامه پژوهش های روابط بین الملل، دوره دوازدهم، شماره پیاپی چهل و هفت، صص ۳۰۱-۳۲۳

مقدمه

امروزه تولید علم جایگاه ویژه‌ی در متون علمی هر کشوری دارد، زیرا تولید علم معتبرترین شاخص سنجش رتبه و جایگاه علمی کشورها محسوب می‌شود (شریفی و همکاران، ۱۳۹۱). در همین راستا، بررسی و ارزیابی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی از نظر کمیّت و کیفیت تولیدات علمی شان امری ضروری می‌نماید (کدوناس و همکاران، ۲۰۲۰). یکی از زمینه‌های مطالعاتی، سنجش تولیدات و آثار علمی در موضوع و بازه زمانی معین است که در قالب مطالعات علم سنجی انجام می‌شود. علم‌سنجی، کشف بهره‌وری، روند علمی، ایجاد همکاری‌های علمی و روابط بین رشته‌ای و درون رشته‌ای در یک حوزه مطالعه است (دهقان بانادکی و همکاران ۲۰۲۰). مطالعات علم‌سنجی به عنوان ابزاری مناسب و مؤثر برای درک بهتر فرآیند تحقیقات، پژوهش علمی و همچنین تجزیه و تحلیل برون‌داد و تولیدات علمی به توسعه علمی حوزه‌های مختلف موضوعی کمک شایانی می‌کند (پیکای و کنان، ۲۰۱۹). همچنین مطالعات علم‌سنجی به تحلیل شبکه‌های همکاری نویسندگان و مؤسسات، تعداد تولیدات یا روند رشد انتشارات، شناسایی پرتولیدترین افراد و مؤسسات، تخصص موضوعی پدیدآورندگان، تحلیل محتوای مقالات منتشرشده در مجله و ... می‌پردازد که همگی بخشی از جنبه‌های علم سنجی هستند (خاصه و دیگران، ۱۴۰۰). تحلیل علم‌سنجی پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌های مختلف برای شناسایی مؤسسات و دانشگاه‌ها و نویسندگان پُرکار، یافتن الگوهای تألیفی و شبکه‌های هم‌نویسندگی، ترسیم خوشه‌بندی موضوعی، و مواردی از این قبیل بسیار کمک‌کننده است و به سیاست‌گذاری علمی به دست‌اندرکاران کمک می‌کند (خاصه و دیگران، ۱۳۹۹).

تمرکز مطالعات پژوهشگران و محققان جهانی به موضوع و کشور خاص، می‌تواند نشانی از اهمیت آن در نظام بین‌المللی و منطقه باشد. ایران یکی از کشورهای مهم خاورمیانه است که همیشه نقش قابل توجهی در مطالعات متفکرین ملل دیگر بویژه غربیان داشته است. این کشور بدلیل جایگاه تاریخی اش در تحولات منطقه و جهان و به عنوان یک ابرقدرت رقیب خاستگاه تمدنی غرب یعنی یونان و امپراطوری رم باستان و

همچنین بعد از ظهور اسلام، بدلیل تأثیرگذاریش در فرهنگ و تمدن اسلامی همواره مورد توجه سیاحان و محققان جهانی بوده است. بگونه‌ای که از مجموع آثار جهانگردان و سفرنامه نویسان و متعاقب آن محققان در قالب شرق شناسی و ایران شناسی، گنجینه‌ای سترگ و ارزشمندی از مطالعات در مورد فرهنگ و تمدن ایران را می‌توان در کتابخانه‌های معروف کشورهای مختلف پیدا نمود. در این بین آثار و پژوهش‌های انجام شده در حوزه علوم سیاسی و روابط بین‌المللی مربوط به ایران بعد از انقلاب اسلامی، در قالب کتاب و مقاله در مجلات معتبر از رشد چشمگیری برخوردار است. جمهوری اسلامی ایران با توجه به شرایط خاص ناشی از انقلاب اسلامی، در طول ۴۰ سال گذشته با تحولات مختلف سیاسی رو به رو بوده است که ناشی از شرایط و مسائل تاریخی داخلی و دشمنی‌های بازیگران بیرونی از قبیل عراق بعثی، رژیم صهیونیستی و آمریکا بوده است (مددی و دیگران، ۱۴۰۰). اهمیت ایران در چهار دهه اخیر در معادلات منطقه و جهان بگونه‌ای بوده که مراکز و مؤسسات پژوهشی و تحقیقاتی کشورهای مختلف بویژه کشورهای ایران که به تحولات سیاسی ایران حساس بودند، رغبت و انگیزه‌ی بیشتری برای مطالعات خود داشتند.

باتوجه به موارد فوق و این مهم که امروزه نام ایران در مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی بیش از پیش مطرح شده است، پرداختن به سنجش و ارزیابی آن دسته از پژوهش‌هایی که با محوریت کشورمان در حوزه علوم سیاسی در نمایه‌های جهانی آی.اس.آی چاپ شده، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به همین دلیل انجام یک نوع مطالعه همه‌جانبه بر روی پژوهش‌های علوم سیاسی با محوریت ایران در عرصه بین‌المللی این قابلیت را دارد که بینش مناسبی فراروی پژوهشگران و سیاستگذاران این حوزه قرار دهد تا بتوانند بر اساس آن اقدام و سیاست‌های مقتضی را برگزینند. علاوه بر این، بر اساس اسناد بالادستی به ویژه چشم‌انداز ۱۴۰۴ قرار است ایران در بین ۲۷ کشور منطقه قفقاز و آسیای جنوب غربی، جایگاه اول را کسب نماید، هرچند این مهم با توجه به فقدان رشد مناسب در یک دهه اخیر با چالش‌های جدی مواجه می‌باشد. بااین حال این بررسی می‌تواند، گوشه‌ای از اهمیت و جایگاه ایران را در مطالعات منطقه‌ای و بین‌المللی نمایش دهد.

۱. پیشینه تحقیق

برغم افزایش تولیدات علمی و گسترش روزافزون مجلات معتبر و بالارفتن آمار دانشجویان تحصیلات تکمیلی در کشورمان در دو دهه اخیر، بررسی و مطالعه این گونه فعالیت‌ها با رویکرد علم‌سنجی از سابقه و کمیت و کیفیت چندانی برخوردار نیست. بگونه‌ای که تعداد مقالات چاپ شده در این خصوص قابل توجه نمی‌باشد.

علی شقاقی و دیگران با مقاله‌ای تحت عنوان «مطالعه علم‌سنجی جایگاه کشورهای خاورمیانه در جغرافیای سیاسی اطلاعات» در مجله دانش‌شناسی به بررسی و مطالعه موقعیت ۱۶ کشور خاورمیانه و تعیین کشورهای قدرتمند اطلاعاتی، وابسته و ضعیف آن‌ها براساس چارک تولیدات علمی و همکاری‌های علمی در جغرافیای سیاسی اطلاعات پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که کشورهای ترکیه، عربستان، ایران و مصر در جایگاه اول تا چهارم در جغرافیای سیاسی اطلاعات خاورمیانه قرار دارند. (علی شقاقی و دیگران، ۱۳۹۶) احمد دوست محمدی و دیگران در «تحلیلی بر تولیدات علمی کشورهای جهان در حوزه روابط بین‌الملل» با استفاده از نوع مطالعات علم‌سنجی به بررسی وضعیت تولیدات علمی در رشته روابط بین‌الملل در یک دوره زمانی ده ساله (از ۲۰۰۰ الی ۲۰۰۹) پرداخته و پرکارترین محقق و فعال‌ترین دانشگاه‌ها در سطح جهان را معرفی می‌کنند.

با وجود مقالات اندک در خصوص علم‌سنجی با موضوعات و کشورهای متعدد در مجلات معتبر فارسی‌زبان و همچنین برغم تنوع تولیدات علمی با این رویکرد در مجلات علمی و معتبر جهانی بخصوص به زبان انگلیسی باید اذعان نمود که با بررسی‌های انجام شده، تاکنون پژوهشی با این موضوع پیرامون ایران انجام نشده است.

با توجه به موارد فوق و ضرورت بررسی مطالعات مرتبط به کشورمان در حوزه علوم سیاسی، هدف از این پژوهش تحلیل و بررسی اینگونه مطالعات در محدوده زمانی بین سالهای ۱۹۷۵ و ۲۰۲۰ میلادی با استفاده از شاخص‌ها و فنون علم‌سنجی است. جهت دست یافتن به هدف پژوهش، سوالات مقاله حاضر عبارتند از: روند مطالعات ایران در پایگاه‌های اطلاعاتی آی.اس.آی چگونه و بر اساس تحلیل هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها،

منجر به شکل گیری چه خوشه های موضوعی شده است؟ و کدام کشورها بیشترین تحقیقات را در حوزه مطالعات علوم سیاسی درباره ایران داشته و پژوهشگران فعال آنها از نظر تعداد مقاله و شاخص اچ (H) کدامند؟

۲. فرضیات پژوهش

با توجه به ترکیب سؤالات مطروحه فرضیات ذیل قابل بررسی است. فرضیه اول؛ با توجه به اهمیت و جایگاه منطقه ای ایران، تحولات کشورمان نقش مهمی در تولیدات علمی جهان داشته است.

فرضیه دوم؛ دسترسی به زیرساختهای مهم در مراکز مطالعاتی و حساسیت استراتژی ها و منافع ملی تعریف شده کشورها موجب انگیزش بیشتر پژوهشگران به بررسی و تحقیق تحولات منطقه و ایران شده است.

۳. روش شناسی پژوهش

بررسی و تمرکز روی تولیدات علمی و آثار محققان و کارشناسان در موضوع مطالعاتی خاص، یکی از زمینه های رایج پژوهشی امروزه محسوب می گردد. به همین منظور برای بررسی و تحلیل جنبه های کمی موجود در پژوهش ها و تولیدات علمی، تخصص های همچون کتاب سنجی^۱، علم سنجی، اطلاع سنجی^۲ و وب سنجی^۳ بوجود آمده است. در توضیح مختصر باید عنوان کرد که اطلاع سنجی فراگیری بیشتری داشته و شامل کتاب سنجی، علم سنجی و وب سنجی نیز می شود در حالی که وب سنجی در محدوده کمتر یعنی مطالعه ابعاد کمی منابع اطلاعاتی در محیط وب است.

خاستگاه جغرافیایی علم سنجی به اوایل دهه ۱۹۷۰ و به کشور اتحاد جماهیر شوروی سابق و مجارستان برمی گردد. از منظر زمینه مطالعاتی این معیارهای سنجش، پیش تر از طریق دانش و رشته «کتابداری» که امروزه در کشور ما به عنوان «علم اطلاعات و دانش شناسی» شناخته می شود طرح گردید. شاخص ها علم سنجی، نسبت به کتاب سنجی، ابعاد گسترده و جامع تری دارد و از این منظر، برای سنجش تولیدات علمی ابزار و شاخص مناسب تر در اختیار پژوهشگر یا سیاست گذاران قرار می دهد. در کتاب سنجی

۳۰۵

تبیین پژوهش
های علوم سیاسی
جهان درباره
ایران: تحلیل علم
سنجی و
مصورسازی علم

1 - Bibliometrics

2 - Informetrics

3 - Webometrics

اگر شاخص تولیدات کتاب و نشریات ادواری باشد در علم سنجی با استفاده از تجزیه و تحلیل‌های داده‌های آماری و کمی، تولید و توزیع و نحوه بهره‌مندی از آنها را مطمح نظر قرار می‌گیرد. بطور مشخص این دو از نظر هدف و موضوع تفاوت‌های ظریفی باهم دارند. یکی از مهمترین اهداف علم سنجی، بنانهادن نظام‌هایی از شاخصهای توصیف‌کننده پژوهش در اجتماعات مختلف علمی (مؤسسات علمی، زمینه‌های موضوعی، کشورها) است. (تیبور براون و دیگران، ۱۳۷۴: ۱۷۶) آن‌طور که نالیموف و مولچنکو^۱ (۱۹۷۱) برای نخستین بار بیان کرده‌اند، علم سنجی را می‌توان به عنوان «روش‌های کمی پژوهش بر توسعه علم به عنوان یک فرآیند اطلاعاتی» تعریف نمود، اما این حوزه پس از گذشت چندین دهه با تحوّل چشمگیری روبرو شده است؛ امروزه از علم سنجی به عنوان فرآیندی ارتباطی یاد می‌شود که جنبه‌های کمی علم و فناوری را مورد مطالعه قرار می‌دهد. برخی از موضوعات اساسی مطرح در مطالعات سنجش علم عبارتند از: روش‌های اندازه‌گیری کیفیت و تأثیرگذاری پژوهش، درک فرآیندهای استنادی، نگاهت رشته‌های علمی و استفاده از معیارهای سیاستگذاری و مدیریت پژوهش (مینگرز^۲ و لیدسدورف، ۲۰۱۵). با این اوصاف، مینگرز و لیدسدورف (۲۰۱۵) معتقدند که مهم‌ترین پیشرفتی که در حوزه علم سنجی رخ داده حرکت از سمت شاخه‌ای آماری در علم اطلاعات به سمت ایفای نقش اساسی در فرآیندهای اجتماعی و سیاسی جوامع دانشگاهی است، که دولت‌ها و نهادهای رسمی را به سمت نظارت، ثبت و ارزیابی عملکرد پژوهشی سوق داده است. این تغییر در سطوح متعددی از قبیل افراد، بخش‌ها و گروه‌های پژوهشی، مؤسسات و البته مجله‌ها رخنه کرده است و پیامدهای شگرفی از نظر شغلی و ارتقا، بودجه‌های پژوهشی، و رتبه‌بندی‌ها به همراه داشته است. افزایش مطالعات علم سنجی در سالیان اخیر در مجامع ملی و بین‌المللی بگونه‌ای است که این روش توجه افراد زیادی را به خود معطوف نموده است، و به‌طور چشمگیری از این روش برای بررسی رشد علمی، ساختار علمی، روابط علمی و تولیدات علمی استفاده می‌شود.

1 - Nalimov & Mulcjenko
2 - Mingers

در واقع مبحث علم سنجی با بهره گیری از روش های نوین تجزیه و تحلیل کمی محتوا و استنادها در مقالات علمی - پژوهشی به سنجش و مقایسه انتشارات علمی می پردازد. از آنجا که مقالات علمی در انتقال اطلاعات جاری علمی پژوهشی، نقش موثری ایفا می کنند، نمایانگر دستاوردهای جامعه علمی در گسترده ترین ابعاد خود از نظر جهانی و منطقه ای هم هستند و نموداری از حیات علمی آن جامعه نیز به شمار می آیند (میرحق - جو، ۱۳۹۲). البته برغم داده های خوب علم سنجی در زمینه کمیت مقالات علمی در ژورنال های بین المللی، باید اذعان نمود که علم سنجی بیشتر در بیان شاخص های کمی موفق بوده ولی در ارائه شاخصی در بُعد کیفی ظرفیت محدودی دارد. به عبارت دیگر علم سنجی قدرت تجزیه و تحلیل شکلی و عینی میزان رشد مقالات علمی و تمرکز آن بر موضوعات مختلف را دارد ولی در تجزیه و تحلیل محتوای آن چندان موفق نیست.

همانگونه که عنوان شد این تحقیق از نوع مطالعات علم سنجی است. در این پژوهش منظور از پژوهش های علوم سیاسی جهان پیرامون ایران آن دسته از مطالعاتی از قبیل Article، Proceedings paper، Book Review، Editorial material و Review است که در بازه زمانی ۱۹۷۵ تا ۲۰۲۰ در پایگاه اطلاعاتی وب آو ساینس (دبلیو.آ.اس^۱)، که از محصولات شرکت کلاریویت می باشد نمایه شده اند.

برای به دست آوردن مقالات مذکور، ابتدا کلیه پژوهش هایی که در مجلات علوم سیاسی در آی.اس.آی وجود دارد بازبایی شدند، سپس آن دسته از مقالاتی که در موضوع خود از واژه Iran یا Persia و یا یکی از مشتقات آن استفاده کرده بودند استخراج گردید. راهبرد جستجوی مورد استفاده در این مقاله برای شناسایی پژوهش های علوم سیاسی جهان درباره ایران (که در بالا توضیح داده شد) به قرار زیر است:

WC= (Political Science) AND TS= "Iran*" OR "Persia*")

Timespan: 1975-2020

Indexes: Social Sciences Citation Index (SSCI), Book Citation Index – Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH), Emerging Sources Citation Index (ESCI), Conference Proceedings Citation Index – Social Science & Humanities (CPCI-SSH), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), Conference Proceedings Citation Index – Science (CPCI-S), Book Citation Index – Science (BKCI-S)

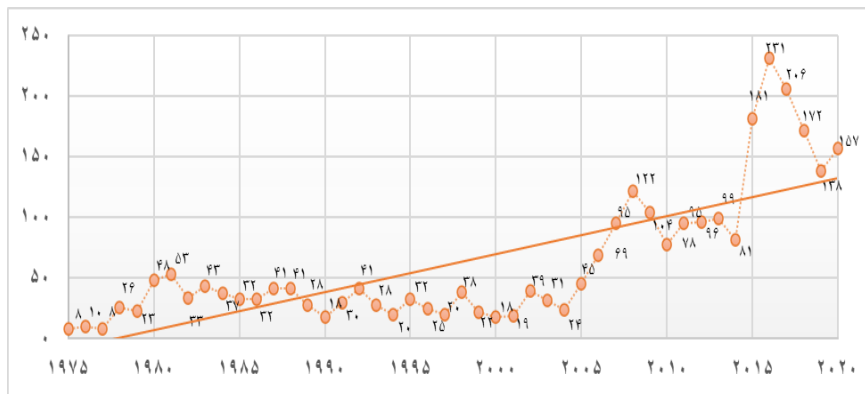
¹ - Web Of Science

سپس با توجه به اهداف پژوهش، یافته‌ها پس از استخراج، با استفاده از نرم افزارهای علم سنجی مورد تجزیه و تحلیل و بررسی قرار گرفت. به بیان دقیق تر، بعد از گردآوری داده‌های پژوهش از طریق پایگاه استنادی وب آو ساینس، تعداد ۲۸۳۷ مقاله به عنوان جامعه آماری پژوهش وارد مطالعه گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم افزارهای مختلف علم-سنجی استفاده گردید. در اولین مرحله، یکدست‌سازی اسامی نویسندگان انجام شد، در فایل اکسل بدست آمده از نرم افزار بیب اکسل، اسامی نویسندگان مقالات به منظور جلوگیری از پراکندگی آنها دسته بندی شد. پس از یکدست سازی اسامی نویسندگان، با استفاده از نرم افزار بیب اکسل، تجزیه و تحلیل سوالات مربوط به تعداد مقالات نویسندگان، و محاسبه شاخص اچ آنها انجام شد. برای ترسیم شبکه کامل همکاری های بین کشورهای مختلف جهان از نرم افزار ووز-ویور استفاده شد تا بتوان درک بهتری از همکاری پژوهشی کشورهای مختلف با یکدیگر به دست آورد. به منظور انجام تحلیل هم‌واژگانی، کلیدواژه‌های موجود در کلیه مقالات استخراج گردید و مورد بازبینی و ویرایش قرار گرفتند. لازم به ذکر هست که کلیدواژه‌ها از نظر فرمت جمع و مفرد بودن، و استفاده از کلمات هم‌معنی برای یک کلیدواژه مورد بررسی قرار گرفت. سپس با استفاده از نرم افزار ووز-ویور مراحل مربوط به خوشه بندی موضوعات انجام شد. همچنین ضروریست عنوان شود که داده‌ها و اطلاعات این پژوهش، در ۲۳ آبان ۱۴۰۰، برابر با ۱۷ نوامبر ۲۰۲۱ میلادی، استخراج شده است.

۴. یافته‌های پژوهش

بر اساس خط و مشی و رویکرد جستجوی به کار رفته در این پژوهش، یافته‌ها حاکی از آن است که در بازه زمانی ۱۹۷۵ تا ۲۰۲۰ تعداد ۶۷۲۷۴۹ رکورد در حوزه علوم سیاسی در پایگاه وب آو ساینس نمایه شده است. در این میان، تعداد ۲۸۳۷ پژوهش به مباحث مربوط به ایران پرداخته اند. همان طور که شکل ۱ نشان می دهد در طول این ۴۶ سال، پژوهش های روابط بین المللی و علوم سیاسی درباره ایران پرنوسان بوده و فراز و نشیب های زیادی را بر حسب تحولات سیاسی و اجتماعی ایران و منطقه و حتی جهان داشته است. بگونه ای که در سال ۱۹۷۵ تحولات ایران چندان مورد توجه محققان

و پژوهشگران جهان نبوده است. البته در حوزه تألیف کتاب با موضوع مورد نظر، حتی با مساعدتهای دولت وقت ایران، مطالعاتی و آثاری خلق شده است، ولی در حوزه چاپ و نشر مقاله این امر چندان مشهود نمی باشد. این در حالی است از سال ۱۹۷۹ با وقوع انقلاب اسلامی به یکباره همچونن حوزه های دیگر خبری و رسانه ای، کارشناسان امور تحولات ایران و انقلاب نگاه ویژه ای به آن داشته اند. تحولات بعد از آن بویژه دگرگونی های متأثر از انقلاب اسلامی در داخل ایران و منطقه و همچنین دفاع هشت ساله در برابر تهاجم عراق، حمله رژیم بعثی صدام به کویت و تأثیر فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در خاورمیانه، نگاه کارشناسان جهانی را به کشورمان بیشتر معطوف نموده است. متعاقب حملات سهمگین تروریستی به ایالات متحده آمریکا در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۲ میلادی و حضور نظامی مستقیم این کشور در افغانستان و عراق و خلیج فارس، اهمیت ایران را دوچندان نموده و این موضوع با مذاکرات طولانی و نفس گیر هسته ای به همراه ظهور داعش و تحولات گسترده در جهان عرب و شمال افریقا در قالب «بهار عربی» ابعاد گسترده و فزاینده تری بخود گرفت. همین تحولات منجر به بالا رفتن حساسیت مراکز مطالعاتی و پژوهشگران به منطقه از جمله ایران گردید. اهمیت این تحولات در موج آفرینی تعداد پژوهش ها در نمودار (۱) قابل پیگیری است. بگونه ای که روند کمی مقالات و پژوهش های انجام شده در دو موج گسترده از دوره زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۰ بشکل فزاینده ای افزایش یافته است. موج اول شامل بازه زمانی ۲۰۰۵ الی ۲۰۱۰ میلادی بوده که تحت تاثیر تحولات بین المللی و منطقه تمرکز مطالعات بیشتر شده و موج دوم با ابعاد گسترده تر بین سالهای ۲۰۱۵ الی ۲۰۲۰ می باشد که به شکل چشمگیری تولیدات مقاله در مجلات علمی و معتبر جهان افزایش یافته است.

شکل ۱. روند کمی پژوهش‌های علوم سیاسی جهان درباره ایران در بازه ۱۹۷۵-۲۰۲۰

۳۱۰

۵. پژوهشگران برتر

در بررسی و ارزیابی عملکرد آثار و تحقیقات پژوهشگران از شاخص‌های مختلف علم سنجی استفاده می‌شود که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به شاخص تعداد کمی مقاله و میزان دفعات استناد دریافتی اشاره کرد. در بین این شاخص‌ها، تعداد مقالات از جمله شاخص‌های سنتی و قدیمی است که هم‌اکنون نیز در بسیاری از دانشگاه‌های ایران کاربرد دارد. تجزیه و تحلیل اولیه داده‌ها حاکی از آن است که مجموعاً ۲۳۰۶ پژوهشگر مختلف در شکل‌گیری ۲۸۳۷ مقاله ایفای نقش کرده‌اند که در میان این تعداد، ری تکیه عضو شورای روابط خارجی آمریکا و استاد دانشگاه جرج تاون با تألیف و مشارکت در ۳۴ مقاله فعال‌ترین پژوهشگر در مطالعات سیاسی درباره ایران در آی.اس.آی داشته است. روح الله رمضانی استاد ایرانی تبار دانشگاه ویرجینیا با ۲۶ مقاله در رتبه دوم جای دارد و فرد هالیدی (۲۰۱۰-۱۹۴۶) با نوشتن ۱۷ مقاله در رتبه سوم قرار دارد. جدول شماره ۱ اسامی ۱۰ پژوهشگر فعال علوم سیاسی جهان درباره ایران در آی.اس.آی را نشان می‌دهد. طبیعی است که انتظار داشته باشیم اگر دو پژوهشگر اخیر(رمضانی و هالیدی)، تاکنون زنده بودند میزان آثار متعدد و بیشتری در این خصوص تولید می‌کردند.

جدول ۱: پرتولیدترین پژوهشگران علوم سیاسی جهان درباره ایران

ردیف	نام پژوهشگر	تعداد مقاله
۱	Takeyh R	۳۴
۲	Ramazani Rk	۲۶
۳	Halliday F	۱۷
۴	Schmick Kh	۱۷
۵	Guzansky Y	۱۷
۶	Rezaei F	۱۴
۷	Fitzpatrick M	۱۴
۸	Pieper M	۱۳
۹	Maloney S	۱۳
۱۰	Bakhash S	۱۲

۳۱۱

تبیین پژوهش
های علوم سیاسی
جهان درباره
ایران: تحلیل علم
سازمانی و
مصورسازی علم

بهره وری پژوهشگران را می توان بر اساس تعداد مقالاتی که منتشر می کنند اندازه گیری کرد؛ اما آنچه که مشخص است اینکه چنین شاخصی ناقص خواهد بود زیرا گرچه داشتن مقاله (بهره ور بودن) لازمه و پیش نیاز مورد استناد قرار گرفتن است، اما میزان تأثیرگذاری پژوهشگران صرفاً از انتشار پژوهش ها (هر چند متعدد هم باشند) نشأت نمی گیرد بلکه تحلیل ها و ایده های موجود در این پژوهش ها باید توسط دیگران مطالعه و در قالب استناد ظاهر شوند. چنانچه پژوهشی بسیار دقیق و با وسواس زیاد انجام شود و به خوبی به رشته تحریر درآید، اما ناشناخته بماند به مثابه این است که هرگز انجام نشده باشد. بنابراین، تأثیرگذاری یک پژوهشگر تنها متأثر از تعداد آثار منتشر شده اش نمی باشد (تروئکس^۱ و همکاران، ۲۰۰۹). شاخص اچ (اچ ایندکس) شاخصی عددی است که برای برآورد بهره وری و تأثیرگذاری علمی دانشمندان و پژوهشگران استفاده می شود. شاخص اچ برای پژوهشگران برابر عامل تأثیر است که در تعیین بهره

¹ - Truex

وری تاثیر و رتبه بندی گروهی از پژوهشگران، کاربرد دارد. شاخص اچ بر اساس توزیع استنادها به برونداد پژوهشی یک فرد محاسبه می شود. به عبارتی این شاخص به منظور اندازه گیری کمی و کیفی برونداد علمی پژوهشگران است (میرزایی و مختاری، ۱۳۸۶). در جدول شماره ۲، برترین نویسندگان در حوزه مطالعات بین المللی و علوم سیاسی درباره ایران از نظر شاخص اچ آورده شده است. در این جدول، افرادی که دارای شاخص اچ ۳ و بالاتر بوده اند آمده است و همانطور که در جدول مشخص شده است، ماروین زونیس M. Zonis با شاخص اچ ۷، برترین پژوهشگر از این نظر به شمار می رود. «شاخص اچ» ۷ بدین معنا است که ۷ مقاله از آن نویسنده حداقل ۷ بار مورد استناد قرار گرفته است.

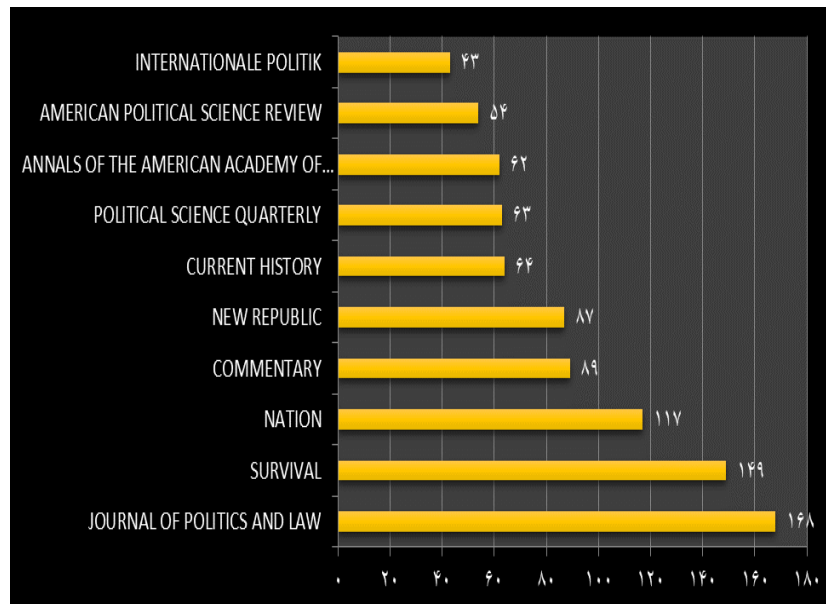
جدول ۲. برترین نویسندگان مربوط به علوم سیاسی جهان درباره ایران از نظر شاخص اچ

ردیف	نام نویسنده	تعداد مقالات	تعداد استنادات	شاخص اچ
۱	Zonis M	11	124	7
۲	Fitzpatrick M	14	95	5
۳	Tezcur Gm	5	98	4
۴	Takeyh R	34	39	4
۵	Herrmann Rk	3	197	3
۶	Keshavarzian A	4	123	3
۷	Wilcox C	3	109	3
۸	Cronin S	11	68	3
۹	Guzansky Y	17	27	3
۱۰	Conover Pj	4	25	3
۱۱	Sigelman L	5	25	3
۱۲	Ramazani Rk	26	20	3
۱۳	Onderco M	10	19	3
۱۴	Afshari R	8	16	3

3	15	3	Golkar S	۱۵
3	12	4	Rahimi B	۱۶
3	11	4	Hurst S	۱۷

۶. سهم مجلات در انتشار پژوهش های علوم سیاسی جهان درباره ایران

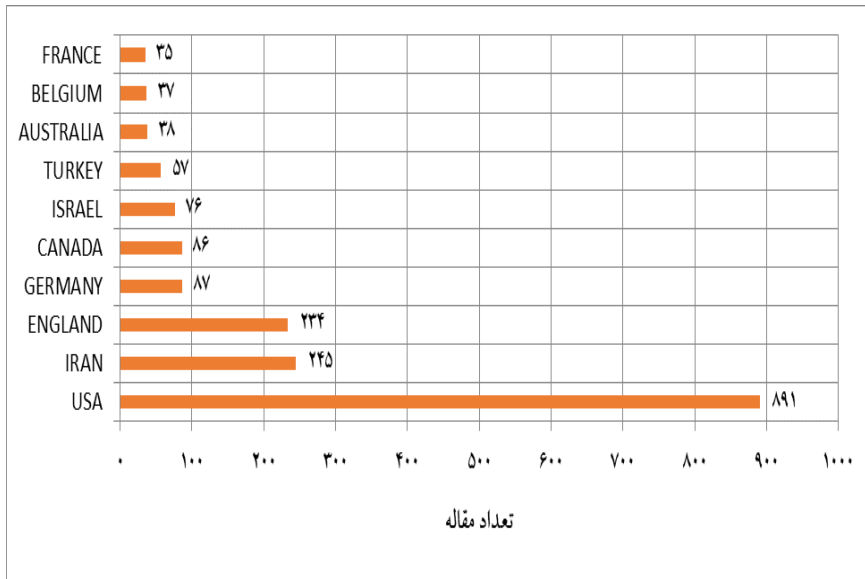
یافته ها نشان داد که در بازه ۴۶ ساله ۱۹۷۵-۲۰۲۰، پژوهش های بین المللی درباره ایران در مجله های مختلفی چاپ شده است که در این میان مجله JOURNAL OF POLITICS AND LAW با چاپ ۱۶۸ پژوهش بیشترین سهم را در اشاعه پژوهش ها و تحقیقات درباره ایران داشته است. مجله های SURVIVAL و NATION نیز با انتشار ۱۴۹ و ۱۱۷ مدرک و مقاله به ترتیب در رتبه های دوم و سوم قرار دارند. اسامی ده مجله ای که بیشترین پژوهش های موجود درباره ایران را منتشر کرده اند در شکل ۲ نشان داده شده است. این ده مجله مجموعاً ۸۹۶ مقاله از کل پژوهش های تحت مطالعه در این پژوهش را چاپ کرده اند (۳۱/۵۸ درصد). البته باید توجه شود که در سالهای اخیر با توجه به تلاش اعضای هیأت علمی در دانشگاه های ایران به منظور ترفیع و ارتقاء، میزان ارائه و چاپ مقالات ایرانیان در این مجلات به نحو چشمگیری رو به افزایش است. بگونه ای که در برخی از شماره ها فارغ از میزان «ضریب تأثیر» این مقالات و مجلات، با توجه به سیاستهای حاکم در این ژورنالها تعداد مقالات چاپ شده نویسندگان ایرانی بر دیگر ملل کاملاً می چربد!

شکل ۲. برترین مجلات منتشرکننده پژوهش‌های علوم سیاسی جهان درباره ایران

۷. توزیع جغرافیایی پژوهش‌های علوم سیاسی جهان درباره ایران

بررسی میزان مشارکت هر یک از کشورهای جهان در پژوهش‌های علوم سیاسی جهان درباره ایران از موارد دیگری بود که در این مقاله مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که کشور ایالات متحده آمریکا با انجام ۸۹۱ مورد پژوهش درباره ایران با فاصله قابل توجه در مقایسه با سایر کشورهای جهان در رتبه نخست قرار دارد. در بازه زمانی ۱۹۷۵-۲۰۲۰، پژوهشگران این کشور بالغ بر ۳۱ درصد از پژوهش‌های موجود درباره تحولات مختلف ایران را برعهده داشتند. ده کشور فعال در حوزه مطالعات سیاسی ایران در شکل ۳ آمده است که بعد از ایالات متحده انگلستان، آلمان و کانادا قرار دارد. با توجه به موضوع مورد بررسی در این تحقیق، قرار گرفتن رژیم صهیونیستی اسرائیل در رده ششم جای تأمل دارد.

شکل ۳. ده کشور پیشتاز در حوزه پژوهش های علوم سیاسی جهان درباره ایران

تمرکز و توجه پژوهشگران ایالات متحده به ایران، امری طبیعی به نظر می رسد چرا که قرار گرفتن این کشور بعد از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ در اردوگاه غرب و جایگاه ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک به همراه منابع عظیم انرژی و نفت و حلقه اتصال ناتو به سیتو در پیمان سنتو و متعاقب تحول بزرگ سقوط شاه در سال ۱۹۷۹ میلادی برای سیاستمداران آمریکا بسیار پرمخاطره، و برای پژوهشگران این کشور بسیار جذاب بود. اهداف و ماهیت انقلاب اسلامی و به دنبال آن سیاستهای جمهوری اسلامی ایران طی قریب به چهار دهه، عموماً در تعارض و تقابل با استراتژی جهانی و منطقه ای آمریکا بود. مضاف بر این، تأکید مراکز و نهادهای تصمیم گیری در آمریکا برای شناخت بهتر تحولات و سیاستهای ایران، به همراه مهاجرت قابل توجهی از استادان و پژوهشگران ایرانی به موسسات تحقیقاتی و مطالعاتی این کشور، نقش برجسته ای در افزایش تعداد مقالات داشته است.

علايق آمريكايها به مطالعه و بررسی مسائل ایران با توجه به تعداد پژوهشگر فعال و تعدد مراکز تحقیقاتی و صرف بیشترین بودجه در این خصوص نشان از اهمیت خاص

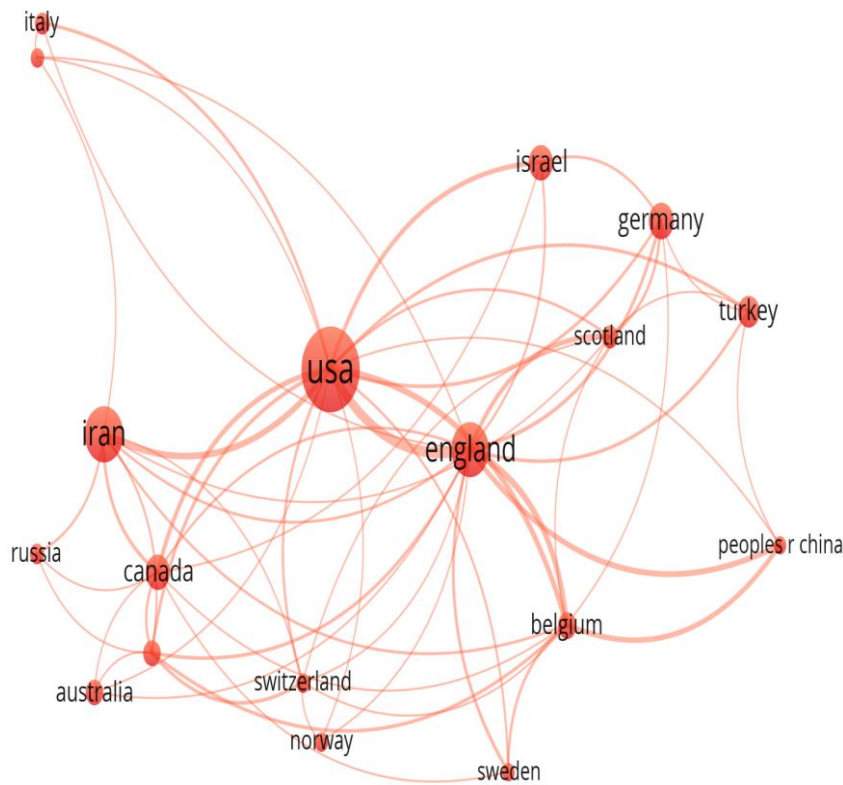
موضوع تحولات ایران برای آنهاست. رویکرد و اهداف این پژوهشها موضوع مقاله حاضر نیست. با اینحال بر اساس تحقیق انجام شده توسط یکی از محققان ایرانی، از بین ۱۰۴ سازمان و آثار و پژوهشهای مکتوب سیاسی ۱۸۲ پژوهشگر و اتاق‌های فکر^۱ و شخصیت‌های تصمیم‌ساز آمریکا در بازه زمانی ژانویه ۲۰۰۸ تا ژانویه ۲۰۱۱ چهار حلقه یا رویکرد در بین آنها می‌توان تشخیص داد. (ایزدی، ۱۳۹۱: ۷-۵۸)

یکی از مواردی که امروزه در بسیاری از محیط‌های علمی رواج یافته است موضوع مشارکت و همکاری علمی در سطح بین‌المللی می‌باشد، به طوری که در تعداد زیادی از پژوهش‌های اسامی پژوهشگرانی به چشم می‌خورد که از کشورهای مختلف و در قالب یک تیم پژوهشی مبادرت به انجام پژوهش می‌نمایند. در این بخش از پژوهش، میزان همکاری نویسندگان کشورهای مختلف در انجام پژوهش‌های علوم سیاسی درباره ایران مورد مطالعه قرار گرفت. شکل ۴ شبکه کامل همکاری‌های بین کشورهای مختلف جهان با یکدیگر را نشان می‌دهد. نمای مربوط به این شبکه که با استفاده از نرم افزار ووز-ویور^۲ ترسیم شده است به خوبی بیانگر میزان فعالیت و مشارکت بین المللی پژوهشگران فعال در عرصه مطالعات علوم سیاسی درباره ایران می‌باشد. در شبکه زیر ضخامت پیوندهای موجود بین هر یک از کشورها مبین میزان و شدت همکاری آنها است. به عنوان مثال، همان‌طور که ملاحظه می‌شود ضخامت پیوند بین دو کشور ایالات متحده و انگلستان بیش از سایر کشورهاست که نشان دهنده این نکته است که پژوهشگران این دو کشور بیشترین همکاری را با یکدیگر در انجام پژوهش‌های سیاسی درباره ایران داشته‌اند. ارتباطات و پیوندهای سیاسی و اجتماعی و اقتصادی سنتی بالا، زبان مشترک و تعامل خوب مراکز پژوهشی و دانشگاهی این دو کشور باهم، و کارنامه پرفراز و نشیب سیاسی این دو کشور با ایران بخصوص بعد از انقلاب در این امر نقش بسزایی داشته است. از نکات جالب توجه در شبکه همکاری بین المللی پژوهشگران، مربوط به رژیم اسرائیل است که بیشترین همکاری خود را با پژوهشگران ایالات متحده داشته است. برگزاری همایشهای و کنفرانسهای متعدد، همکاریهای دانشگاهی و مراکز نظامی بین دو کشور و منافع سیاسی مشترک در منطقه، در پیگیریهای همسو در

¹ Think Tanks

² VOSviewer

خصوص تحولات ایران بسیار مهم بوده است. به طور کلی، همان طور که در نقشه زیر مشاهده می شود پژوهشگران ایران نیز با همتایان خود در کشورهای ایالات متحده، انگلستان، کانادا، فرانسه، روسیه، سوئیس، و هلند در این راستا همکاری داشته اند.

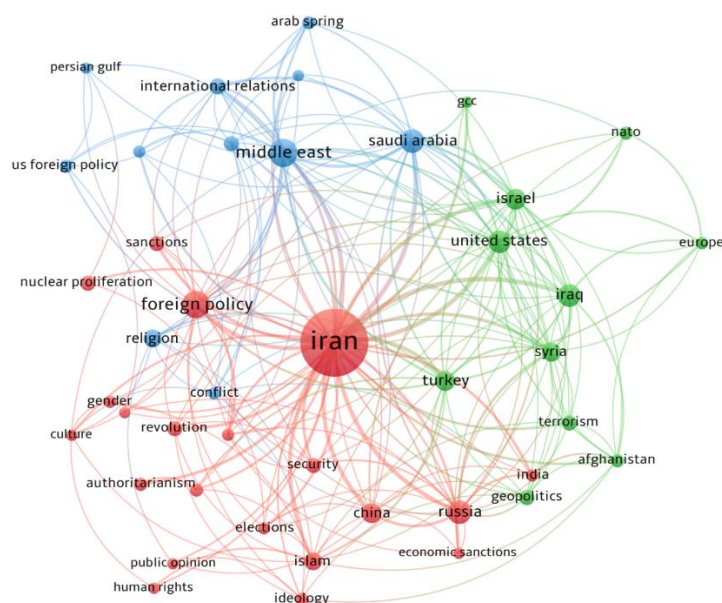

شکل ۴. شبکه کامل همکاری های بین کشورهای مختلف جهان

۸. ترسیم شبکه موضوعی پژوهش های بین المللی درباره ایران بر اساس هم رخدادی کلیدواژه ها

تجزیه و تحلیل پژوهشهای انجام شده در حوزه مطالعات بین المللی درباره ایران بر اساس فراوانی کلید واژه های به کار رفته در مقالات و میزان هم رخدادی آنها این قابلیت را دارد که علاقه و تأکید پژوهشگران بر استفاده از واژه ها و موضوعات خاص

را آشکار نماید. بدین طریق میتوان تصویری مفهومی و کلی از محتوای این پژوهش‌ها به دست آورد. نتایج بدست آمده از نقشه خوشه‌های موضوعی مقالات حوزه‌ی بازیابی اطلاعات حاکی از وجود ۳ خوشه موضوعی مرتبط با ایران با رنگ‌های متفاوت که در شکل ۵ نشان داده شده است. در خوشه بزرگتر با هسته مرکزی آن یعنی محوریت مسائل ایران، مباحثی همچون سیاست خارجی، رابطه ایران با کشورهای روسیه و چین، گسترش سلاح‌های هسته‌ای، انقلاب و اسلام تأکید شده است. در لایه و خوشه دوم با محوریت خاورمیانه با مسائلی همچون عربستان سعودی، بهار عربی و خلیج فارس مواجه هستیم. در لایه سوم با محوریت ایالات متحده آمریکا، با کشورها و مسائلی همچون اسرائیل، عراق، ترکیه، سوریه، افغانستان و تروریسم روبرو هستیم. مورد تأکید شده در این سه خوشه در قالب مسائل و موضوعات مربوطه و کشورهای منطقه و قدرتهای فرامنطقه‌ای، مورد بررسی و مطالعه در چند دهه اخیر، از موضوعات محوری ایران بوده است.

شکل ۵. شبکه‌ی هم‌رخدادی کلیدواژه‌های به کار رفته در پژوهش‌های علوم سیاسی جهان درباره

ایران

۹. تحلیل کلیدواژه ها با استفاده از ابرکلمه^۱

در این قسمت از پژوهش، پس از استخراج کلّ کلیدواژه های موجود در پژوهش های بین المللی درباره ایران ، با استفاده از سایت <http://timdreadm.org/wordcloud> ، تصویر ابرکلمه تهیه گردید (شکل ۶). موضوع ابرکلمه شیوه ای برای تجسم و برجسته نمودن کلید واژه‌هاست. در واقع اندازه کلیدواژه ها در تصویر بیانگر میزان فراوانی آن هاست. به عنوان مثال، کلیدواژه های Foreign Policy, Iran, Middle East و United States که از سایر واژه ها بزرگتر ترسیم شده اند مبین آن است که بیشترین فراوانی را در کلیدواژه های آثار تحت مطالعه داشته است.

۳۱۹

پژوهش های بین المللی
روابط بین الملل

تبیین پژوهش
های علوم سیاسی
جهان درباره
ایران: تحلیل علم
سنجی و
مصورسازی علم

شکل ۶. ابرکلمه حاصل از کلیدواژه های پژوهش های جهانی در مطالعات علوم سیاسی جهان درباره ایران

^۱ - word cloud

با توجه به اینکه موضوع مقالات و کتب بر محور «ایران» است طبیعی است به همراه ابرکلمه «ایران» اصطلاحاتی همچون «سیاست خارجی»، «خاورمیانه» و «ایالات متحده آمریکا» برجسته باشد.

نتیجه‌گیری

علاوه بر موقعیت مهم منطقه‌ای، بازه زمانی پژوهش حاضر یعنی ۱۹۷۵ الی ۲۰۲۰ میلادی یکی از حساس‌ترین دوران تاریخی دو قرن اخیر محسوب می‌گردد. در عصری که گفته می‌شد ایدئولوژیهای مذهبی به پایان تاریخ خود رسیده اند انقلابی اسلامی با رویکرد مذهبی در ایران به وقوع می‌پیوندد و بعد از یک دهه بزرگترین نظام سیاسی ایدئولوژیک و ابرقدرت شرق، از درون متلاشی و به پانزده کشور تبدیل می‌گردد. از یک سو خلاء ناشی از فقدان ابرقدرت مذکور و از سوی دیگر موج طوفان بیداری ملت‌های منطقه، به همراه ظهور تروریسم سازمان یافته در ابعاد جهانی موجب حضور پررنگ ایالات متحده در خاورمیانه گردید. با عنایت به این تحولات مهم، علاقمندی و رویکرد پژوهشگران و مراکز تحقیقاتی به منطقه نیز ابعاد بیشتری به خود دید. در این پژوهش با استفاده از شیوه و معیارهای مطالعاتی علم‌سنجی و با بررسی مقالات منتشر شده در مجلات معتبر علمی، از تعداد ۶۷۲۷۴۹ مقاله در حوزه علوم سیاسی در پایگاه «وب آو ساینس» تعداد ۲۸۳۷ پژوهش مربوط به ایران می‌باشد. تا قبل از انقلاب اسلامی برغم رویکرد سیاسی و فرهنگی رژیم پهلوی به غرب، و با وجود حتی تشویق‌های مالی از سوی ایران، مقالات بسیار اندکی در مورد کشورمان در ژورنال‌های معتبر جهانی چاپ می‌گردید. اما با ظهور انقلاب اسلامی و رویکرد آن در تعارض با منافع غرب بویژه آمریکا، به همراه تحولات دیگر منطقه، میزان مقالات چاپ شده روند رو به رشد داشته است. این موضوع از یکسو به ویژگیهای و خط و مشی‌های جمهوری اسلامی ایران و از سوی دیگر به حضور محققان ایرانی تبار در غرب و همچنین سرمایه‌گذاری تصمیم‌گیرندگان کشورهای مذکور برای شناخت بیشتر تحولات کشورمان برمی‌گردد. به همین صورت، سرعت و جهت‌گیری حوادث و تحولات بعد از انقلاب اسلامی حساسیت سیاستگذاران غربی بویژه ایالات متحده آمریکا در انگیزش مطالعات ایران نقش فزاینده‌ای داشته است. در این بین بیشترین مراکز تحقیقاتی و بیشترین

پژوهشگر مربوط به ایالات متحده آمریکا است. علاوه بر وجود مراکز متعدد تحقیقاتی و موقعیت مالی مناسب آنها، همچنین وابستگی به دانشگاهها و نهادهای تصمیم گیرنده در آمریکا همچون وزارتخانه های امور خارجه، دفاع و مراکز امنیتی به همراه جایگاه بین المللی این کشور، موجب افزایش پژوهشگران این کشور نسبت کشورهای دیگر جهان به منطقه حساس خاورمیانه شده است. بگونه ای که بخش اعظم پژوهشگران و پژوهش های مورد مطالعه مربوط آمریکا می باشد. مضاف بر این، نسبت حضور محققان ایرانی در کشورهای مورد مطالعه نقش مهمی در افزایش یا کاهش مقالات چاپ شده داشته است. با بررسی شبکه‌ی هم‌رخدادی کلیدواژه ها در قالب خوشه بندی سه سطح مطالعات مربوط به ایران برجسته شده است. در خوشه اول مسائلی همچون سیاست خارجی، روابط ایران با روسیه و چین و مباحثی همانند انقلاب و اسلام مطرح شده است. در خوشه دوم در قالب منطقه خاورمیانه به موضوعاتی چگونگی رابطه با کشورهای همانند عربستان سعودی، پدیده بهار عربی و مسائل خلیج فارس دیده می شود. در خوشه سوم به مسائلی همچون ایالات متحده آمریکا، اسرائیل، عراق، ترکیه، سوریه و افغانستان و تروریسم برمی خوریم. به عبارت دیگر با بررسی کلیدواژه های مورد استفاده در این مقالات، اصطلاحات و پدیده های تأثیرگذار در چهار دهه کشورمان، یعنی ایران، سیاست خارجی، خاورمیانه و ایالات متحده آمریکا بسیار برجسته می باشد. مسلماً بر هیچ محققى پوشیده نیست که این اسم ها و واژگان با تاریخ تحولات ایران در حوزه روابط بین المللی از سالهای ۱۹۷۵ میلادی تا ۲۰۲۰ میلادی همراه و عجین بوده است.

منابع

- امام جمعه زاده، سیدجواد (۱۳۹۳)، نقش اتاق های فکر در تصمیم سازی سیاست خارجی آمریکا در قبال پرونده هسته ای ایران، پژوهشنامه روابط بین الملل، دوره ۸ شماره ۲۹
- ایزدی فؤاد (۱۳۹۱)، شبکه بررسی مسائل ایران در آمریکا، فصلنامه روابط خارجی، سال چهارم، شماره سوم، پاییز
- تیور براون، ولفگانگ گلاتزل، اندرناس شوپرت، (۱۳۷۴) شاخصهای علم سنجی، ترجمه محمداسماعیل ریاحی، فصلنامه رهیافت، شماره ۸

علیان مریم، شیوا یاری (۱۳۹۱) *مروری بر متون علم سنجی در ایران، فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، بهار، دوره ۱۵، شماره ۱*

حیدری غلامرضا (۱۳۹۰) *معرفت شناسی علم سنجی، شیراز: نوید شیراز*
حیدری غلامرضا (۱۳۹۰) *پیش‌فرضهای معرفت‌شناختی علم‌سنجی، فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، بهار، دوره ۱۴، شماره ۱*

خاصه، علی اکبر؛ قاضی زاده، حمید؛ فلاح اسطخ جانی، بنفشه؛ مختاری، حیدر (۱۳۹۹). *تحلیل علم‌سنجی یک دهه فعالیت فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات (۱۳۸۸-۱۳۹۷)*. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۳۱(۲)، ۳۸-۵۰

خاصه، علی اکبر؛ مختاری، حیدر؛ آقایی، نرگس (۱۴۰۰). *تحلیل علم‌سنجی و دیداری‌سازی برونداد علمی فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷*. فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۲۴(۱)، ۷۸-۱۱۰.

دوست محمدی احمد، علی اکبر خاصه و مهدی محمودی (۱۳۹۰)، *تحلیلی بر تولیدات علمی کشورهای جهان در حوزه روابط بین‌الملل، پژوهشنامه علوم سیاسی، سال ششم، ش دوم، بهار شریفی، مسلم؛ میردار هریجانی، شادمهر؛ عسکری، بابیسان (۱۳۹۱)*. *تحلیل توصیفی مقاله‌های نشریات علمی پژوهشی تربیت بدنی و علوم ورزشی طی سالهای ۸۸-۱۳۴۸*. مدیریت ورزش، ۱۲، ۸۵-۶۱.

شقایق علی، سعید اسدی، علی شرفی (۱۳۹۶) *«مطالعه علم سنجی جایگاه کشورهای خاورمیانه در جغرافیای سیاسی اطلاعات» فصلنامه دانش شناسی، سال چهارم، ش ۱۳، زمستان*.

علیان مریم، شیوا یاری (۱۳۹۱) *مروری بر متون علم سنجی در ایران، فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، بهار، دوره ۱۵، شماره ۱*

کریمی فرد حسین و لبخنده ابراهیم (۱۳۹۵) *کارکرد موسسات مطالعاتی در سیاست خارجی ایالات متحده درباره ایران، فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال ششم، شماره اول مددی، امیرعلی؛ شاکری خوبی، احسان؛ و جوانپور هروی، عزیز (۱۴۰۰)*. *تحلیل روندهای جمهوری اسلامی ایران بر پایه آینده پژوهی*. سیاست جهانی، ۱۰(۳)، ۲۱۹-۲۴۷.

میرحق جو، س. (۱۳۹۲). *تحلیل علم سنجی مجله مطالعات قرآنی*. فصلنامه مطالعات قرآنی، ۴(۱۶) میرزایی، عباس؛ مختاری، حیدر (۱۳۸۶). *شاخص هرش (h) رویکردی نو در ارزیابی برونداد علمی محققان: فصلنامه کتاب، ۷۱(۳)، ۱۰۷-۱۱۴*

میررضوی فیروزه (۱۳۸۶) *راهنمای مراکز مطالعاتی جهان، انتشارات موسسه ابرار معاصر تهران*
Kodonas, K., Fardi, A., Gogos, C., & Economides, N. (2021). *Scientometric analysis of vital pulp therapy studies*. *International Endodontic Journal*, 54(2), 220-230.

- Dehghanbanadaki, H., Khademsharif, M., Aazami, H., & Azimi, A. (2020). 32-year scientometric analysis of the Medical Journal of the Islamic Republic of Iran. *Medical journal of the Islamic Republic of Iran*, 34, 1.
- Mingers, J., & Leydesdorff, L. (2015). A review of theory and practice in scientometrics. *European Journal of Operational Research*, 246(1), 1-19.
- Nalimov, V., & Mulcjenko, B. (1971). *Measurement of Science: Study of the Development of Science as an Information Process*. Washington DC: Foreign Technology Division.
- Pichai, Janarathanan; Kannan, Nithyanandam Dr (2019). "Scientometric study of Literature output on Internet addiction in children from 1999-2018". *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 3709. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/3709>

۳۲۳

تبیین پژوهش
های علوم سیاسی
جهان درباره
ایران: تحلیل علم
سازمانی و
مصورسازی علم